

CULTURE - VALUES - CULTURAL HERITAGE AND COMMUNITY - GIROC AND CHIȘODA LOCALITIES, TIMIȘ COUNTY

Adela Marincu Popa, PhD Student, West University of Timișoara

Abstract: As a social-human process of great complexity, culture accompanies all stages of development in human society, ever since the formation of social premises in man. Therefore, scientists have promoted the idea that the premises of social organization among humans were not social but rather cultural. The culture in Banat is an ethnographic folk culture and it represents the "Baroque" of Romanian ethnography, as Lucian Blaga stated in 1926.

The cultural aspect is very well displayed throughout Banat, with different characteristics for plains or mountains. Indeed, the cultural diversity of these lands might, at anytime, be the subject of a detailed study. However, I will only refer here to a well-defined area, Giroc and Chișoda, two localities in the peri-urban area of Timișoara.

Keywords: culture, cultural diversity, community, ethnographic landscape, cultural heritage

Patrimoniul cultural, politicile culturale naționale și zonale – cu alte cuvinte grija pentru acesta - constituie cartea de vizită a unei națiuni, dar și reperul valoric, moral, la care societatea de astăzi și cea de mâine trebuie să se raporteze mereu.

Procesul de conștientizare a răspunderii pe care comunitățile o au față de patrimonial cultural a străbătut o cale lungă și întortocheată. Ignoranța sau instinctul de agresivitate al omului au sacrificat de-a lungul secolelor opere inestimabile, creații de o inegalabilă frumusețe, decupând astfel din zestrea de aur a umanității părți de mare preț ale realității spirituale și nu numai. Războaiele, revoluțiile, cutremurele, inundațiile și mai presus de toate acțiunea omului au făcut ca o seamă de minuni ale antichității, Evului Mediu și timpurilor moderne să fie prefăcute în scrum. Ceea ce s-a întâmplat în țări cu o zestre culturală mult mai bogată decât cea a românilor, s-a întâmplat și pe teritoriul României, în regiuni precum Banatul, luat în stăpânire imperială, devastat de armatele acestuia sau de hoardele migratoare care ne-au pustiit așezările. Ca atare, patrimonial cultural bănățean poartă marca evoluției istorice.¹ El este totodată creația mai multor neamuri: români, sârbi, unguri, germani, slovaci, bulgari, croați, evrei, cehi, care s-au influențat reciproc, în timp.

Lucrarea pe care o prezint acum este schema de principiu a unui studiu și a cercetărilor aferente care își propun să abordeze aspecte legate de cercetarea, descrierea și analiza fenomenelor și valorilor patrimoniale pentru protejarea și punerea în evidență a patrimoniului cultural bănățean dintr-un sector bine determinat, și anume acela al localităților din zona periurbană a orașului Timișoara.

În termenii Declarației de la Mondiacult (Conferința Internațională asupra Politicilor Culturale, organizată sub auspiciile UNESCO în anul 1982 la Mexico City) “în sensul său cel mai larg, *cultura* poate fi definită acum ca întregul complex de trăsături distinctive spirituale,

¹ Direcția pentru Cultură, Culte și Patrimoniul Cultural Național a județului Timiș, *Patrimonium Banaticum I*, 2002, Editura Artpress, Timișoara, 2002, p. 10

materiale, intelectuale și emoționale care caracterizează o societate sau un grup social. Nu include doar artele și literele, dar și modurile de viață, drepturile fundamentale ale ființei umane, sistemele de valori, tradiții și credințe”².

Ca și process socio-uman de mare complexitate, *cultura* însoțește toate etapele dezvoltării societății omenești, încă de la constituirea premiselor sociale a omului. Ca atare, specialiștii au avansat ideea că premisele organizării sociale ale umanității nu au fost sociale ci mai degrabă culturale³. În lucrarea sa *Cultura*, cercetătorul francez Bernard Valade sintetizează trăsăturile conceptului de cultură, subliniind ideea conform căreia cultura “nu constituie un ideal; ea nu reprezintă nici un aspect normativ. Ea constituie o totalitate”⁴. Totodată, Bernard Valade semnalează în studiul său aportul lui Herder (a doua jumătate a sec. al 18-lea) la construcția termenului modern de cultură. Herder considera, în spiritul luminismului, că progresul culturii este principalul conținut al istoriei. Pentru a demonstra această aserțiune, filosoful german a analizat cultura mondială din vremea sa - limba, știința, meseriile, arta, relațiile familiale, religia, statul. El opune cultura înțeleasă drept cunoaștere vie și intimă a tuturor lucrurilor, unui ansamblu de erudiție livrescă ce face ca societatea să cadă pe versantul artificialului. Cultura se desăvârșește continuu prin apropierea subiectivă a unei serii de conținuturi, prin interpretarea liberă a cunoștințelor dobândite; ea proiectează în sânul unei comunități autentice reconcilierea spiritului subiectiv cu materializările sale sociale, considera Herder. El pune în opoziție ingeniozitatea exterioară a unor realizări culturale, sărace în energie spirituală și cultura plină de sevă populară care este expresie liberă, comunicare spontană, viață (Valade, 1997).

Este necesar să luăm în considerare și punctul de vedere al *școlii culturaliste americane*, (reprezentată prin Ruth Benedict, Margaret Mead și Ralph Linton, întemeietorii ei). Conform școlii culturaliste americane, cultura nu există decât ca și „discontinuitate între culturi și relativitatea formelor culturale”⁵. Acestui relativism al formelor culturale i se adaugă și un concept nou, acela de *aculturație*, care ocazionalizează noi sinteze creative ale culturii, astfel încât „cultura aculturată” este o entitate reală și complexă, dinamică și mobilă, în care accentul se mută de pe *moștenire*, (ca trăsătură definitorie) pe *transformare* (asimilare, receptare, acceptare, primire, dar mai ales *modificare*).⁶

Conform teoriei enunțate de I.V. Boldureanu, în lucrarea *Cultura tradițională orală*, apare o opoziție pertinentă între noțiunea de *moștenire* versus *transformare*, respectiv *cultură* versus *cultură aculturată*. De la opoziția *moștenire* versus *transformare* reținem definirea culturii în *două serii*, după cum se circumscriu termenului *moștenire* (continuitate, aspecte identitare consecvent urmărite, rezistente la schimbare și alteritate, etnocentrism etc.) respectiv termenului *transformare* – semnificând trăsături ale definițiilor culturii, cu accent de pluralitate, diversitate, asimilare a culturilor, fragmentelor și elementelor acestora de către societăți diferite ce se află în „comunicare culturală”. Aceste definiții se raportează la modelul „culturilor aculturate”.⁷

Din seria termenului „moștenire” este de reținut definiția culturii dată de Ralph Linton în anul 1936: „Cultura este suma cunoștințelor, atitudinilor și modelelor obișnuite de comportamente pe care le au în comun și pe care le transmit (ca și moștenire) membrii unei societăți anume”⁸. Avându-se în vedere diversitatea aspectelor culturii, chiar diversitatea

² Raportul Consiliului Europei *In from the Margins*, variantă electronică, http://www.coe.int/t/dg4/cultureheritage/culture/resource/Publications/InFromTheMargins_EN

³ I.V. Boldureanu, *Cultură tradițională orală*, Editura Marineasa, Timișoara, 2007, p. 11.

⁴ Bernard Valade. *Cultura*, 1997, http://obinfonet.ro/docs/tpnt/tpntres/valade_cultura1.pdf p. 532.

⁵ Ibidem.

⁶ I.V. Boldureanu, *Cultură tradițională orală*, Editura Marineasa, Timișoara, 2007, p. 13.

⁷ Ibidem, p. 15.

⁸ Bernard Valade. *Cultura*, 1997, http://obinfonet.ro/docs/tpnt/tpntres/valade_cultura1.pdf p. 533

culturii înseși, s-a introdus și un concept nou, acela de „moștenire socială”. Potrivit noului concept, care evidențiază foarte bine dimensiunea diacronică a culturilor, se realizează definirea dublului sens al culturii, fapt menționat și de B. Valade, care îl exprimă astfel: „În sensul său general, cultura desemnează un tip particular de moștenire socială. Astfel cultura în ansamblul său se compune dintr-un mare număr de culturi, fiecare fiind caracteristică unui anume grup de indivizi”⁹.

Pornind de la ideea de comunitate *creatoare de valori*, putem deduce importanța acesteia în definirea identității comunitare și individuale. Comunitatea vede în valorile sale una din rațiunile majore ale adeziunii membrilor săi, numitorul comun al participanților. Împărtășirea acelorași valori întărește legătura dintre membrii grupului.

Valorile, prezente în toate procesele sociale, au un rol central în menținerea identității indivizilor și a colectivităților. Nicio coexistență nu este posibilă fără precepte comune, fără valori împărtășite. Funcțiile sociale ale valorilor sunt diverse, ele dau naștere imaginii și respectului de sine – individul care este conștient de propriile valori poate să se considere o persoană, să-și găsească locul în lume, să interpreteze și să evalueze mediul său social. Valorile dau naștere atitudinilor și orientează comportamentele, de asemenea ele mobilizează acțiunile¹⁰.

Valorile, ca expresie a culturii unei comunități, se regăsesc sub forma *patrimoniului cultural*. Acesta reprezintă resursele materiale și imateriale moștenite din trecut, exprimând valorile, cunoștințele, tradițiile și credințele unei comunități umane.

Asemenea conceptului de cultură, și cel de patrimoniu cultural a cunoscut de-a lungul timpului diverse definiții și interpretări. Centrul internațional pentru Studiul Prezervării și Restaurării Proprietății Culturale prezintă nu mai puțin de 60 de definiții ale patrimoniului cultural, respectiv ale proprietății culturale, cea mai veche dintre ele datând din anul 6 d.Hr.¹¹ UNESCO a definit parimoniul cultural ca reunind „întregul corpus de materiale, atât artistice cât și simbolice – transmise din trecut fiecărei culturi și, prin urmare, întregii umanități. Ca parte constituantă a afirmării și a îmbogățirii identităților culturale, precum și ca moștenire ce aparține întregii umnități, patrimoniul cultural conferă fiecărui loc caracteristici specifice și este depozitarul existenței umane”.

Necesitatea protejării patrimoniului cultural, artistic și încurajarea a ceea ce urma să devină patrimoniu, a apărut în Franța, în secolul al XVII-lea, odată cu ideea responsabilității politice a puterilor publice în domeniul artei și al creației, al cărei susținător a fost însuși Richelieu, care a înființat în anul 1636 Academia franceză. Prelevându-se de acest precedent, regele Ludovic al XIV-lea a hotărât în 1680 crearea Comediei Franceze, prin fuzionarea a două trupe de teatru distincte și dispus conceperea unei instituții centralizate de administrare a clădirilor din Franța, a artelor și a manufacturilor, prefigurându-se ceea ce avea să devină ulterior Ministerul Culturii¹².

Pe plan internațional, necesitatea protejării patrimoniului cultural a fost impusă de desfășurarea, în principal pe teritoriul european, a celor două războaie mondiale, care au produs catastrofe și în privința bunurilor de patrimoniu. Acestea au fost distruse în urma bombardamentelor, a conflictelor armate, au fost supuse jafurilor, multe dintre ele dispărând în condiții necunoscute. În acest context, pe plan mondial au fost luate o serie de măsuri prin încheierea unor tratate care să protejeze patrimoniul cultural. Astfel, în 1954, a fost încheiată

⁹ Ibidem

¹⁰ Rudolf Reszohazy, *Sociologia valorilor*, traducere de Ioana Opaț, Editura Institutul European, Iași, 2008, p. 23

¹¹ http://cif.icomos.org/pdf_docs/Documents%20%line/Heritage%20definitions.pdf

¹² Jean-Michel Dijan, *Op. cit.*, p. 7

Convenția de la Haga privind protecția patrimoniului cultural în caz de conflict armat¹³. Alte documente legislative internaționale sunt: Convenția UNESCO cu privire la protejarea patrimoniului cultural, încheiată la Paris în anul 1990, a cărei necesitate, așa cum rezultă din Preambul, o constituie amenințarea de distrugere „nu numai datorită cauzelor obișnuite de distrugere, dar și prin evoluția vieții sociale și economice, care le agravează prin fenomene de alterare și de distrugere și mai grave, iar degradarea sau dispariția unui bun de patrimoniu cultural și natural constituie o diminuare nefastă a patrimoniului tuturor popoarelor lumii”¹⁴, convenția UNESCO cu privire la interzicerea și împiedicarea operațiunilor ilicite de import, export și transfer de proprietate asupra bunurilor culturale (ratificată de România prin Legea nr. 79/1993), Convenția UNIDROIT privind bunurile culturale furate sau exportate ilegal, adoptată la Roma la 24 iunie 1995, Convenția europeană privind protecția patrimoniului arheologic adoptată la Valetta la 16 ianuarie 1992, Convenția Europeană pentru protecția patrimoniului arhitectural al Europei, adoptată la Granada, la 3 octombrie 1985 și Convenția Europeană asupra peisajului cultural (ratificată de România prin Legea nr. 451/2002).

Legislația românească privind protecția patrimoniului cultural cuprinde o serie de legi importante: Legea nr. 182/2000 (republicată), privind protejarea patrimoniului cultural mobil, Legea nr. 422/2001 (republicată) privind protejarea monumentelor istorice și Legea nr. 26/2008 privind protejarea patrimoniului cultural imaterial. Așa cum reiese din titlul acestor reglementări, patrimoniul cultural național se împarte în patrimoniu cultural material (care la rândul său este mobil și imobil) și patrimoniu cultural imaterial sau intangibil.

Patrimoniul cultural național mobil cuprinde, potrivit legii, „ansamblul bunurilor identificate ca atare (...) care reprezintă o mărturie și o expresie a valorilor, credințelor, cunoștințelor și tradițiilor aflate în continuă evoluție; cuprinde toate elementele rezultate din interacțiunea, de-a lungul timpului, între factorii umani și cei naturali” (art. 1 alin. 2 din Legea nr. 182/2000). „Patrimoniul cultural național este alcătuit din bunuri cu valoare istorică, arheologică, documentară, etnografică, artistică, științifică, tehnică, literară, cinematografică, numismatică, filatelică heraldică, bibliofilă, cartografică și epigrafică reprezentând mărturii materiale ale evoluției mediului natural și ale relațiilor omului cu acesta, al potențialului creator uman și al contribuției românești, precum și a minorităților naționale la civilizația universală” (art. 3 alin. 1 din Legea nr. 182/2000). În lege sunt identificate cinci categorii de bunuri incluse în patrimoniul cultural mobil: bunuri arheologice și istorico-documentare, bunuri cu semnificație artistică, bunuri cu semnificație etnografică, bunuri de importanță științifică și bunuri de importanță tehnică (art 3 alin 2). În funcție de importanța sau semnificația lor istorică, arheologică, documentară, etnografică, artistică, științifică și tehnică, literară, cinematografică, numismatică, filatelică, heraldică, bibliofilă, cartografică și epigrafică, de vechimea, unicitatea sau raritatea lor, bunurile aparținând patrimoniului cultural mobil sunt clasate în *tezaur* (cele care prezintă o importanță deosebită pentru umanitate) sau în *fondul patrimoniului cultural mobil* (bunurile care prezintă o importanță deosebită pentru România).

O altă categorie a patrimoniului cultural național o reprezintă bunurile imobile, monumetele istorice protejate prin Legea nr. 422/2001. Potrivit acestei legi „monumentele istorice sunt bunuri imobile, construcții și terenuri situate pe teritoriul României, semnificative pentru istoria, cultura și civilizația națională și universală”. Legea prevede protejarea următoarelor categorii de monumente istorice, bunuri imobile situate suprateran, subteran și subacvatic: - *monument* – construcție sau parte de construcție, împreună cu

¹³ Irina Oberländer-Târnaveanu, *Un viitor pentru trecut. Ghid de bună practică pentru păstrarea patrimoniului cultural*, Editura CIMEC, București, 2009, ediție electronică accesată la <http://www.cimec.ro/Arheologie/Oberlander-un-viitor-pentru-trecut/index.html>.

¹⁴ <http://bucegipark.ro/ConventiaParis.htm>

instalațiile, componentele artistice, elementele de mobilare interioară sau exterioară care fac parte integrantă din acestea, precum și lucrările artistice comemorative, funerare, de for public, împreună cu terenul aferent delimitat topografic, care constituie mărturii cultural – istorice semnificative din punct de vedere arhitectural, arheologic, istoric, artistic, etnografic, religios, social, științific sau tehnic; - *ansamblu* – grup coerent din punct de vedere cultural, istoric, arhitectural, urbanistic ori muzeistic de construcții urbane sau rurale care împreună cu terenul aferent formează o unitate delimitată topografic, ce constituie o mărturie cultural – istorică semnificativă din punct de vedere arhitectural, urbanistic, arheologic, istoric, artistic, etnografic, religios, social, științific sau tehnic; - *sit* – teren delimitat topografic, cuprinzând acele creații umane în cadru natural care sunt mărturii cultural – istorice semnificative din punct de vedere arhitectural, urbanistic, arheologic, istoric, artistic, etnografic, religios, social, științific, etnic sau al peisajului cultural.

La nivel internațional, UNESCO, prin Convenția din 1972 privind protecția patrimoniului natural și cultural universal, a realizat o inventariere a monumentelor din patrimoniul mondial. Pe această listă, România este prezentă cu Delta Dunării, mănăstirile din Moldova, Mănăstirea Horezu, satele cu biserici fortificate din Transilvania, cetățile dacice din Munții Orăștiei, centrul istoric al Sighișoarei și bisericile de lemn din Maramureș.

Patrimoniul cultural imaterial, protejat prin Legea nr. 26/2008, este definit ca fiind „totalitatea practicilor, reprezentărilor, expresiilor, cunoștințelor, abilităților – împreună cu instrumentele, obiectele, artefactele și spațiile culturale asociate acestora – pe care comunitățile, grupurile sau, după caz, indivizii le recunosc ca parte integrantă a patrimoniului lor cultural” (art. 2. lit. a).

Pe lista patrimoniului cultural imaterial al UNESCO, realizată oficial în 2008, conform Convenției pentru Salvagardarea Patrimoniului Cultural Imaterial, încheiată la Paris, la data de 17 octombrie 2003, România este prezentă cu ritualul Călușului și Doina.

Zona perirubană a Timișoarei – perspectivă de istorie culturală - Tradițiile, datinile sau obiceiurile unui popor au reprezentat dintotdeauna manifestări ce au luat de-a lungul vremii forma unor adevărate spectacole cu semnificații profunde asupra omului și relațiilor lui cu natura, cu lumea înconjurătoare. În cultura românească obiceiurile, pe care folcloriștii le-au numit calendaristice sau de peste an, ocazionale sau ale vieții de familie¹⁵, formează un sistem corelat cu viața omului, cu normele care organizează această viață, cu regulile de conviețuire socială care asigură buna orânduire a societății. Obiceiurile au devenit acte de comunicare cu un limbaj propriu complex. Exprimarea verbală se îmbină cu cea muzicală și coregrafică, cu cea mimică și cu cea gestică. Obiceiurile tradiționale îndeplinesc anumite funcții care pun în lumină rolul de instituție a vieții tradiționale: sociale, economice, sacrale, ceremoniale sau artistice¹⁶, dar în funcție de contextualizare, ierarhiile se schimbă, unele devenind dominante, iar altele rămânând subiacente.

Cultura populară se regăsește din cele mai străvechi timpuri în sfera valorii culturii, fiind însă, așa cum o numește Tudor Vianu, „o sumă de mijloace culturale care operează în afara de școală și peste limita școlarității”. Conform folcloristului contemporan Ioan Viorel Boldureanu, această cultură populară este diferită și chiar opusă culturii tradiționale orale, aceasta din urmă fiind „cultura de tip folcloric din ultimii 150 – 200 de ani, ce caracterizează societățile (comunitățile) rurale preindustriale sau non-industriale, rămase adică până în vremurile noastre nu doar faptic, ci și calitativ în afara mediului citadin, ele – culturile de acest tip – nefiind atinse decât parțial, fragmentar, neesențial (dar destructurant și eroziv) de industrializare, urbanizare, modernizare.”

¹⁵ Ioan Viorel Boldureanu, *Cultura tradițională orală*, Timișoara, Editura Marineasa, 2008, p. 48.

¹⁶ Otilia Hedeșan, *Lecții despre calendar*, Timișoara, Editura Universității de Vest, 2005, pp. 19 – 20.

Cât privește cultura Banatului – remarca Lucian Blaga în anul 1926 – ea este o cultură etnografică, populară, și constituie “barocul etnografiei românești”¹⁷. Rădăcinile sale adânci le găsim în “solul mănos, belșugul de pâine și vin, în temperamentul cu multă conștiință de sine al oamenilor”, toate contopite, sub inspirația unui minunat peisaj, spre a crea o floră culturală de o bogăție barocă. “În satul bănățean, arăta poetul, dai la fiecare pas peste izvoarele unei imaginații în abundentă izbucnire. Aici, în șes sau la munte, mai aproape sau mai departe de oraș, ai prilejul excepțional de a asista la o prodigioasă generație spontană de forme, în cântec, în joc, în vers, în port, în obiceiuri și în vertiginoasa diferențiere dialectală a graiului însuși... Bogăția pământului își trimite reflexele pestrițe în banii de aur din salbe, în argintul țesut fără zgârcenie pe șolduri și în strigătul roșu al mătasurilor topite în zăpada cămășilor. Nunțile au un ritual profan neasemuit mai bogat decât cel bisericesc. Sărbătorile mari ale anului nu se reduc numai la cele două ceasuri de ceremonie mecanică în fața altarului; ele trăiesc și în afară, amintind păgânitatea prin bucuria obiceiurilor exterioare dogmei. (...) Ar trebui desigur să luăm în ajutor fotografia pentru varietatea portului, fonogoriful cu suluri de ceară pentru mulțimea cântecului, colecțiile de poezie și cărți întregi încă nescrise despre datini - pentru ca să dovedim, fără de a putea fi contraziși, diferențierea extremă a culturii etnografice din Banat. Uneori e așa de înaltă că ia înfățișarea neașteptată și mai puțin anonimă a culturii intelectuale”, considera marele nostru poet.

Aspectul cultural este, așadar, foarte bine manifestat pe întreg teritoriul Banatului, cu particularitățile sale în funcție de zona de câmpie sau de munte. Sigur că diversitatea culturală a acestor meleaguri ar putea face oricând obiectul unui studiu detaliat, însă eu mă voi referi aici la o zonă bine delimitată și anume la comuna Giroc, compusă din două localități reprezentând zona periurbană a Timișoarei: Giroc și Chișoda.

Formații artistice girocene – mișcarea corală. În Banat, ca de altfel în toate provinciile românești aflate sub dominația Austro-Ungară, mișcarea corală a avut menirea să mențină trează conștiința națională și de a pregăti pe plan spiritual Marea Unire ce avea să se înfăptuiască la 1 Decembrie 1918. Corul din Giroc, care era în primul rând un cor bisericesc, conform unei situații întocmite de notarul A. Gavrilescu în anul 1939¹⁸, a luat ființă în anul 1886, dar după o medalie jubiliară editată în anul 1939, ca an al înființării este dat anul 1889. Primii dirijori au fost V. Titus Miu și Busuioc Miu, corul era mixt și era format din 50 – 60 de persoane. Din anul 1913 și până la sfârșitul vieții, în 1933, corul este condus de învățătorul Mihai Bocșa, iar din 1933 până în 1940, de preotul Horia Vișoiu. În perioada anilor 1937-1938, pe motive politice și din orgolii personale, corul se fragmentează, pentru ca ulterior învățătorul Ioan Belengean să reușească să unifice din nou corul și totodată să antreneze în mișcarea corală și elevii și tinerii absolvenți. Mai apoi dirijorul Ioan Belengeanu unește corul din Giroc cu cel din Chișoda, reușind să ocupe locuri fruntașe în întrecerile intercorale. În 1979 își încetează activitatea, continuând să activeze pe lângă biserică și devenind corul Bisericii Ortodoxe Giroc, așa cum este și în prezent. Între anii 2006 – 2014 corul participă, pe lângă activitățile cu caracter religios și la activități laice, cum ar fi spectacolul *Colinde, colinde, colinde*, spectacolul de pe scena Operei Naționale Timișoara prilejuit de gala laureaților festivalului *Lada cu zestre*, la *Festivalul toacelor* și de asemenea la *Festivalul Cântecelor învierii*. În 25 noiembrie 2014 Corul de la Giroc aniversează 125 de ani de existență.

Fanfara din Giroc, ca și corul bisericesc, este formația cu o activitate artistică ce se întinde (cu unele întreruperi), pe durata a peste 80 de ani. Înființarea ei în 1928 se leagă de câteva nume, plutonierul major Castler, învățătorii Atanasie Baicu și Mihai Bocșa, preotul

¹⁷ Lucian Blaga – *Barocul etnografiei românești* în “Banatul”, I, nr. 1, Timișoara, 1926 - accesat la <http://www.scribube.com/geografie/Cultura-Banatului244816311.php>.

¹⁸ I. Iliescu, *Cultura și cărturarii bănățeni în deceniile independenței*, Timișoara, 1977, p. 155

David Voniga etc. Primul dirijor al fanfarei a fost Ioan Văcanu (între anii 1931-1933), ai cărui descendenți (Ioan Ilie Pascotă fiul și Ionel Pascotă nepotul) își vor lega numele de existența acestei formații artistice muzicale. Încă de la început repertoriul fanfarei era axat pe folclor muzical bănățean. Printre melodiile care au intrat în repertoriul fanfarei din Giroc se numără „Deșteaptă-te române”, „De-ar fi mândra-n deal la cruce”, „Bade pălărie nouă”, „Mărie poale s’urace”, „Fată bănățeană” etc. Rezultatele nu întârzie să apară. Palmaresul fanfarei se îmbogățește cu premii și diplome obținute la Festivalul Fanfarelor Țărănești din Euroregiunea DKMT, desfășurat la Caransebeș, Festivalul Fanfarelor la Buziaș, locul I și II la Festivalul Lada cu Zestre etc. Prezentă în trecut la toate manifestările artistice din localitate, fanfara continuă să fie și în acest moment o prezență constantă în viața cultural artistică a localității.

Ansamblul artistic „Ghiocelul” și-a început activitatea în 1971, când s-a constituit pe lângă Uzina Mecanică Timișoara. După ce s-a afirmat, cooptând nume sonore din muzica populară, precum Florentin Iosif, Tiberiu Ceia și alții, ansamblul „Ghiocelul” își încetează activitatea din lipsă de fonduri. În anul 1997, la inițiativa unui fost component al ansamblului, „Ghiocelul” este reînființat și de atunci funcționează pe lângă primăria comunei, o mare parte din dansatori fiind localnici.

Ansamblul a prezentat spectacole folclorice în diferite zone ale țării, a efectuat turnee în țară și peste hotare fiind recompensat cu numeroase. Viitorul ansamblului este asigurat, pentru că pe lângă formația de bază ființează o grupă de copii din cadrul școlii, care vor menține vie tradiția culturală giroceană și totodată bănățeană.

Un alt element esențial în păstrarea identității culturale locale și zonale este existența la Giroc a unei colecții de peste 500 costume populare, extrem de valoroase. Colecția în discuție este considerată ca fiind una dintre cele mai mari **colecții de costume populare** din Banat.

Ca și evenimente festivaliere reținem la Giroc “Festivalul toacelor” și la Chișoda „Festivalul concurs de interpretare vocală și instrumentală Iosif Sivu și Cosmin Golban”, desfășurate deja de ani buni în cele două localități.

Concluzii: La o analiză succintă a fenomenelor și valorilor patrimoniale pentru protejarea și punerea în evidență a patrimoniului cultural bănățean dintr-un sector bine determinat, și anume acela al localităților Giroc și Chișoda, se poate afirma că acestea și-au intensificat în ultimii ani preocupările pentru sfera culturală. Remarcăm aici interesul crescut pentru protejarea și punerea în evidență a patrimoniului cultural specific fiecărei comune în parte și de asemenea, aspect esențial, contribuția majoră a autorităților locale și județene la materializarea acestor deziderate.

BIBLIOGRAFIE

- Bîrlea, Ovidiu, *Folclorul românesc*, I, II, București, Editura Minerva, 1981, 1983;
 Blaga, Lucian, *Barocul etnografiei românești în “Banatul”*, I, nr. 1, Timișoara, 1926;
 Boldureanu, Ioan, Viorel, *Cultură tradițională orală*, Editura Marineasa, Timișoara, 2007 (ediția a II – a);
 Boldureanu, Ioan, Viorel, *Cultură populară bănățeană*, Editura Mirton, Timișoara, 2004;
 Boldureanu, Ioan, Viorel, *Folcloristică și etnologie*, Editura Mirton, Timișoara, 2003;
 Costin, Cornelia, *Politicile culturale și calitatea vieții*, Editura de Vest Timișoara, 1996;
 Hațegan, Ioan, *Ghid pentru elaborarea monografiilor rurale*, Academia Română, Filiala Timișoara, Editura Banatul, 2006;
 I. Iliescu, *Cultura și cărturarii bănățeni în deceniile independenței*, Timișoara;

-
- Mihu, Achim, *Antropologie culturală*, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 2002;
Munteanu, Ioan; Munteanu, Rodica, *Timiș. Monografie*, Editura Marineasa, Timișoara
1998;
Valade, Bernard. *Cultura*, în vol. *Tratat de sociologie*, Editura Humanitas, București,
1997;
Vianu, Tudor, *Studii de filozofia culturii*, Editura Eminescu, București, 1982.

Acknowledgement:

This paper was supported by European Social Funds - Project *Competitive Researchers in Europe in the Field of Humanities and Socio-Economic Sciences. A Multi-regional Research Network POSDRU/159/1.5/S/140863*

Cercetarea pentru această lucrare a fost finanțată din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007-2013 în cadrul proiectului ***Cercetători competitivi pe plan european în domeniul științelor umaniste și socioeconomice. Rețea de cercetare multiregională (CCPE)*** - POSDRU/159/1.5/S/140863.